

The evaluation of sanitary and veterinary inspection results of the slaughter pigs in Poland in 2016

Lis H., Górski K., Department of Animal Reproduction and Hygiene, Siedlce University of Natural Sciences and Humanities

The aim of this study was to evaluate the results of the sanitary and veterinary inspection of slaughter pigs in Poland in 2016. During 2016 over 22 million pigs were slaughtered under veterinary inspection. Throughout post-slaughtered veterinary inspection disease-related symptoms or lesions were reported in more than 7,5 million pigs, which constituted 39,40% of the animals. 22942 of the slaughtered pigs (0,10%), were considered as unfit for consumption. The following diseases and abnormalities have been diagnosed: tuberculosis, swine erysipelas, septicaemia and pyemia, salmonellosis, actinomycosis, tumors, leukemia, cysticercosis, trichinellosis, sarcocystosis, icterus, emaciation, focal pus lesions, watery muscles, decomposition, organoleptic anomalies and chemical poisonings. The lowest number of animals with symptoms or lesions were found in Zachodnio-Pomorskie voivodship (7,01%) and Swietokrzyskie (8,20%). The most common changes were focal pus lesions, contamination and congestion. These changes were most pronounced in the pigs from Lubuskie (96,63%), Kujawsko-Pomorskie (54,52%) and Pomorskie (52,06%). Other changes were found most often in the following voivodships: Kujawsko-Pomorskie (20,96%), Slaskie (7,39%) and Wielkopolskie (6,64%). By comparing the data from 2009, when more than 17 million pigs were slaughtered, lesions or symptoms were identified in the same percentage of subjects, however the percentage of slaughtered pigs considered unfit has decreased.

Keywords: slaughter pigs, disease-related changes, veterinary inspection, Poland 2016.

Ostatnie lata dla firm przemysłu mięsnego były okresem trudnym. Regres w produkcji żywca wieprzowego, embargo na import mięsa wieprzowego z Polski wprowadzone przez kraje trzecie i Rosję spowodowane pojawieniem się i występowaniem afrykańskiego pomoru świń (ASF) w istotny sposób wpłynęło na stan i kondycję finansową przedsiębiorstw przemysłu mięsnego (1). Pomimo tego w pierwszym półroczu 2016 r. wolumen eksportu żywca, mięsa i przetworów wieprzowych

Ocena wyników badania sanitarno-weterynaryjnego świń rzeźnych w Polsce w 2016 r.

Henryk Lis, Krzysztof Górski

z Katedry Rozrodu i Higieny Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach

nieznacznie wzrósł, około 2% do analogicznego okresu 2015 r. (2).

Od pojawienia się pierwszego przypadku ASF, u znalezionej przy granicy z Białorusią na drodze padłego w lutym 2014 r. dzika, do czerwca 2015 r. choroba pojawiała się wyłącznie u dzików. Po tym okresie pojawiła się u świń. Analizując jej występowanie w 23 ogniskach do 2016 r., ponad połowa tych ognisk powstała z winy pośredniej bądź bezpośredniej człowieka. Tylko pięć ognisk powstało z kontaktu świń z zakażonymi ASF dzikami (3). Niezrozumiałe pozostaje fakt pominięcia w analizie i ocenie czasokresu od pojawienia się klinicznych objawów choroby do dnia jej rozpoznania. Okres ten wahał się od dwóch – trzech dni do dziesięciu, dwunastu, szesnastu, a nawet dziewiętnastu dni. Fakt ten wymagałby szerszego omówienia.

Nie można się dziwić, że na łamach prasy ukazują się opinie, że nie walczymy z chorobą, a jedynie łagodzimy jej skutki. Dyskusję ogranicza się do zagospodarowania mięsa ze świń zdrowych pochodzących z chlewni znajdujących się w strefie zagrożenia. Zbyt rygorystyczne i chyba nieco przesadzone przepisy nakazują mięso ze świń zdrowych w tych strefach przetwarzać na konserwy do specjalnego przeznaczenia. Godzi się przypomnieć lata minione, kiedy w przypadku stwierdzenia pryszczycy, choroby groźniejszej niż ASF, zwierzęta zdrowe kierowano do uboju, a mięso jako pełnowartościowe przeznaczano do sprzedaży i konsumpcji w aglomeracjach miejskich.

Na rekompensaty dla rolników, którzy zlikwidują chów trzody chlewnej na terenach zagrożonych, budżet ma wzrosnąć z 3,6 mln zł do ponad 8 mln zł (4). Wydało wojnę dzikom. Chyba zbyt późno. Rolnikom, którzy chcą hodować trzodę chlewną, nakazuje się ogrodzenie gospodarstwa.

Proponuje się budowę płotu wzdłuż granicy polsko-białoruskiej, którego długość będzie wynosiła 729 km, a koszt budowy szacuje się na 130 mln zł. Temat pozostawiamy bez komentarza.

Materiał i metody

Dane odnoszące się do oceny wyników badania sanitarno-weterynaryjnego pochodziły z urzędowej dokumentacji Inspekcji Weterynaryjnej ze wszystkich miejsc uboju zwierząt pod nadzorem weterynaryjnym (5).

Wyniki i omówienie

W 2016 r. poddano ubojowi pod nadzorem sanitarno-weterynaryjnym ponad 22 mln świń (tab. 1). Podczas badania przed- i poubojowego stwierdzono objawy bądź zmiany chorobowe u ponad 7,5 mln świń, co stanowiło 39,80% badanych. Za niezdatne do spożycia uznano 22 942 sztuki (0,10%; 5).

Porównując wyniki badań z analogicznymi odnoszącymi się do 2009 r., kiedy ubojowi poddano ponad 17 mln świń, zmiany bądź objawy chorobowe rozpoznano w takim samym procencie. Zmniejszył się odsetek sztuk uznanych za niezdatne. Wynikało to chyba ze świń pochodzących z importu (6). Rozpoznano te same choroby bądź objawy czy zmiany chorobowe (tab. 2).

Najmniej zwierząt ze zmianami bądź objawami chorobowymi stwierdzono w województwach zachodniopomorskim (7,01%), świętokrzyskim (8,20%) i warmińsko-mazurskim (12,03%). Najwięcej zwierząt ze zmianami chorobowymi czy objawami stwierdzono na terenie województw pomorskiego (57,68%), kujawsko-pomorskiego (78,26%) i lubuskiego (97,29%). Najmniejszy odsetek tusz uznanych za niezdatne stwierdzono

Tabela 1. Wyniki badania sanitarno-weterynaryjnego świń w latach 2009 i 2016

Lata	Liczba zwierząt poddanych ubojowi	Liczba (%) zwierząt, u których stwierdzono objawy bądź zmiany chorobowe	Liczba zwierząt (%) uznanych za niezdatne do spożycia
2009	17 804 557	6 995 611 (39,29)	35 162 (0,19)
2016	22 441 873	7 586 971 (39,80)	22 942 (0,10)

Tabela 2. Rodzaj zmian chorobowych stwierdzanych w badaniu sanitarno-weterynaryjnym świń w latach 2009 i 2016

Rodzaj zmian	Liczba (%) zwierząt w 2009 r.	Liczba (%) zwierząt w 2016 r.
Gruźlica	300 (0,001)	0
Różycyca	1480 (0,008)	1461 (0,006)
Inne choroby zakaźne	5734 (0,03)	3 (0,000)
Posocznica i ropnica	574 (0,003)	6966 (0,03)
Salmonelloza	0	1 (0,000)
Promienica	5734 (0,03)	0
Nowotwory	12 (0,00012)	8 (0,000)
Białaczka	0	0
Wychudzenie	12 (0,00012)	1481 (0,006)
Żółtaczkę	491 (0,002)	998 (0,004)
Wodnica	12 (0,00012)	84 (0,0003)
Rozkład gnilny	24 (0,0001)	4 (0,0000)
Anomalie organoleptyczne	7126 (0,04)	2363 (0,01)
Zatrucie środkami chemicznymi	0	0
Niedostateczne wykrawienie, śmierć naturalna	3466 (0,019)	1016 (0,004)
Wągrzyca	145 (0,0008)	1611 (0,007)
Włośnica	14 (0,000)	71 (0,0003)
Sarkosporidioza	723 (0,004)	16 (0,000)
Ogniska ropne, zanieczyszczenia	5 711 400 (32,07)	29 (0,0001)
Inne choroby pasożytnicze	453 142 (2,54)	655 455 (2,92)
Inne	553 602 (3,10)	559 907 (2,49)

Tabela 3. Wyniki badania sanitarno-weterynaryjnego świń rzeźnych w 2016 r. w poszczególnych województwach

Województwo	Liczba świń poddanych ubojowi	Liczba (%) zwierząt, u których stwierdzono objawy lub zmiany chorobowe	Liczba (%) zwierząt uznanych za niezdatne do spożycia
Dolnośląskie	26 869	6887 (25,63)	0
Kujawsko-pomorskie	606 306	474 499 (78,26)	176 (0,02)
Lubelskie	853 273	132 053 (15,47)	366 (0,04)
Lubuskie	153 634	149 481 (97,29)	660 (0,42)
Łódzkie	5 464 858	1 801 010 (32,95)	1842 (0,03)
Małopolskie	796 171	308 130 (38,70)	237 (0,02)
Mazowieckie	2 047 102	1 105 157 (53,98)	1099 (0,05)
Opolskie	169 543	96 258 (56,77)	343 (0,20)
Podkarpackie	693 823	161 413 (23,26)	258 (0,03)
Podlaskie	743 288	296 458 (39,88)	420 (0,05)
Pomorskie	1 824 444	1 052 499 (57,68)	3504 (0,19)
Śląskie	439 809	160 018 (36,38)	23 (0,005)
Świętokrzyskie	719 639	59 028 (8,20)	2538 (0,35)
Warmińsko-mazurskie	1 305 171	157 104 (12,03)	3011 (0,23)
Wielkopolskie	4 087 270	1 520 935 (37,21)	2577 (0,06)
Zachodniopomorskie	1 510 663	10 603 (7,01)	5888 (0,38)

w województwach śląskim (23 – 0,005%), kujawsko-pomorskim (176 – 0,02%) i małopolskim (0,02%).

Największy odsetek tusz uznanych za niezdatne stwierdzono w województwach świętokrzyskim (2538 – 0,35%), warmińsko-mazurskim (3011 – 0,23%) i zachodniopomorskim (5888 – 0,38%).

Anomalie organoleptyczne w największym nasileniu stwierdzono na terenie województw lubelskiego (90 – 0,01%), mazowieckiego (348 – 0,01%) i świętokrzyskiego (203 – 0,01%). Najmniej takich przypadków stwierdzono w województwach małopolskim (20 – 0,002%), kujawsko-pomorskim (6 – 0,000%), wielkopolskim

(244 – 0,008%) i zachodniopomorskim (110 – 0,007%; **tab. 3**).

Włośnicę stwierdzono u 5 świń w województwie małopolskim, u 3 – w województwie mazowieckim, 3 – w województwie wielkopolskim i po 1 świni w województwach łódzkim, opolskim i podlaskim. Bąblowicę stwierdzono

Tabela 4. Niektóre objawy bądź zmiany chorobowe (liczba i procent) u świń w 2016 r.

Województwo	Liczba zwierząt badanych	Anomalie organoleptyczne	Włośnica	Bąblowica	Ogniska ropne, zanieczyszczenia	Inne pasożyty	Inne zmiany
Dolnośląskie	26 869	0	0	35 (0,01)	5885 (21,90)	0	967 (3,59)
Kujawsko-pomorskie	606 306	6 (0,000)	0	56 (0,009)	330 573 (54,52)	16 573 (2,73)	12792 (20,96)
Lubelskie	853 273	90 (0,01)	0	674 (0,07)	98 323 (11,52)	19 894 (2,33)	12792 (1,49)
Lubuskie	153 634	46 (0,02)	0	0	148 468 (96,63)	81 (0,05)	288 (0,18)
Łódzkie	5 464 858	371 (0,006)	1 (0,000)	11341 (0,20)	1 703 718 (31,17)	59545 (1,08)	24550 (0,44)
Małopolskie	796 171	20 (0,002)	5 (0,0006)	96 (0,01)	293 800 (36,90)	9335 (1,17)	4664 (0,58)
Mazowieckie	2 047 102	348 (0,01)	3 (0,000)	16130 (0,78)	1 003 934 (49,04)	46 243 (2,25)	37 802 (1,84)
Opolskie	169 543	5 (0,000)	1 (0,000/0)	29 (0,01)	86 290 (48,53)	6650 (3,92)	3045 (1,79)
Podkarpackie	693 823	80 (0,01)	0	16 (0,00)	122 171 (17,60)	29814 (4,29)	9155 (1,31)
Podlaskie	743 288	82 (0,01)	1 (0,000)	35510 (0,47)	295 970 (31,74)	43 631 (5,86)	12 902 (1,75)
Pomorskie	1 824 444	445 (0,02)	0	0	949 845 (52,06)	89 067 (4,88)	9697 (0,53)
Śląskie	439 809	1 (0,00)	0	0	101 666 (23,11)	25 817 (5,87)	34520 (7,39)
Świętokrzyskie	1 719 639	203 (0,01)	0	245 (0,01)	44 229 (2,57)	8508 (0,49)	5167 (0,30)
Warmińsko-mazurskie	1 305 171	312 (0,02)	1 (0,000)	110 (0,008)	145 995 (11,18)	1707 (0,13)	6759 (0,51)
Wielkopolskie	4 087 270	244 (0,005)	3 (0,000)	751 (0,01)	956 187 (23,39)	290 113 (7,09)	271 489 (6,64)
Zachodniopomorskie	1 510 663	110 (0,007)	1 (0,000)	0	91 151 (6,03)	8477 (0,56)	998 (0,06)

w największych odsetkach w województwach mazowieckim (1613 – 0,78%), podlaskim (3351 – 0,47%) i łódzkim (11341 – 0,20%). Najmniej bąblowców stwierdzono w województwach podkarpackim (16 – 0,000%), małopolskim (96 – 0,01%) i opolskim (29 – 0,01%). Nie stwierdzono żadnego przypadku w województwach lubuskim, pomorskim i zachodniopomorskim.

Ogniska ropne, zanieczyszczenia i przekrwienia w największym nasileniu stwierdzono u świń z terenu województw lubelskiego (96 – 63%), kujawsko-pomorskiego (54,52%) i pomorskiego (52,06%). Najmniej wymienionych objawów stwierdzono u zwierząt na terenie województw świętokrzyskiego (2,57%), zachodniopomorskiego (6,03%) i warmińsko-mazurskiego (11,18%).

Inne pasożyty w największej liczbie stwierdzano u świń z województw wielkopolskiego (7,09%), śląskiego (5,87%) i podlaskiego (5,86%). Najmniej stwierdzono

w województwach warmińsko-mazurskim (0,13%), lubuskim (0,05%) i świętokrzyskim (0,49%).

Inne zmiany stwierdzono najczęściej w województwach kujawsko-pomorskim (20,96%), śląskim (7,39%) i wielkopolskim (6,64%). Najmniej wymienionych zmian stwierdzono u świń z województw zachodniopomorskiego (0,06%), lubuskiego (0,18%) i śląskiego (0,30%; **tab. 4**).

Reasumując, można uznać ocenę zdrowia zwierząt za dobrą. Jednocześnie większego zainteresowania wymaga wszystko to, co obejmuje pojęcie dobrostanu, gdyż zbyt duża liczba zwierząt ma ogniska ropne, przekrwienia bądź inne objawy. Oddzielny problem to pasożyty zwierząt, w niektórych rejonach ich nasilenie jest bardzo wysokie.

Najważniejsze pytanie brzmi – ile stracimy na ASF? Na razie przed wirusem bronimy się na linii Wisły. Jeśli wirus dotrze do Wielkopolski, naszego „świńskiego zagłębia”, to straty pójdą w miliardy

złotych, a Polska pożegna się z tą produkcją na lata (4).

Piśmiennictwo

- Mroczek R.: Procesy konsolidacyjne w branży mięsnej – wyzwania, szanse, bariery. *Gospodarka Mięsna* 2016, **68**, 40-44.
- Tereszczuk M.: Analiza handlu zagranicznego produktami mięsnymi w 2015 r. *Gospodarka Mięsna* 2016, **68**, 42-50.
- Pejsak Z., Woźniakowski G., Śmietanko K., Ziętek-Barszcz A., Bocian Ł., Frant M., Niemczuk K.: Przewidywany rozwój sytuacji epizootycznej w zakresie afrykańskiego pomoru świń w Polsce. *Życie Wet.* 2017, **92**, 255-260.
- Naszkowska K.: Plot i uboje. Rząd walczy z ASF. *Gazeta Wyborcza*, 6.09.2017 r.
- Anon.: Wojewódzkie Inspektoraty Weterynarii – RRW-6. Sprawozdanie z wyników urzędowego badania zwierząt rzeźnych i mięsa za 2016 r.
- Lis H., Iwanina M.: Ocena wyników badania sanitarno-weterynaryjnego świń rzeźnych w Polsce w 2009 r. *Życie Wet.* 2011, **86**, 153-155.

Prof. zw. dr hab. Henryk Lis, ul. Międzynarodowa 32 m. 21, 03-922 Warszawa

